

תמצית דברות קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שב"ק פרשת בשלח - תשפ"ד ~ שב"ק פרשת יתרו - תשפ"ג

נכתב כפי הבנת הכותבים
[בלתי מוגה - מיוחד לחזרה]

שב"ק פרשת בשלח - שירה תשפ"ד

ליל שב"ק

אמנם לא היו אז כל ישראל ממש באותה מדריגה שכולם ישיגו לומר שירה נעלה זו, ולכן כתיב 'אז ישיר משה ובני ישראל', שמשנה רבינו הוא זה שפתח את הצינור, כי הוא אכן היה במדריגה ההיא להשיג ולומר שירה זו, ומכחו יכלו גם כל ישראל להשיג כן. [וכמו שמצינו אצל יעקב אבינו, שעד זמנו לא היה חולי בעולם אלא היו מתים פתאום ללא שחלו מקודם, ויעקב המשיך ענין זה לעצמו שיהיה חולה לפני מיתתו, ומכחו נמשך הדבר גם לשאר העולם].

והנה הכוונה ב'עלה בלבם' היינו שנפתח פנימיות לבם של ישראל, ומכילא נפצחו השירה מכולם כאחד מתוך פנימיות לבם בשמחה רבה באמת, כמו שכתב בזה המהר"ל¹, וזאת היתה משום שמדריגת כל אחד מישראל היתה אז בבחינה שהיה יכול להביע את מה שטמון בפנימיות לבו, ובאה להם דרגא זאת מכח שלילה זו היא 'א נאכט פון אמונה' שאור האמונה מאיר בה ביותר ובוה נפתחו ליבות ישראל לשורר מעומק פנימיותם. כך היה אז וכן הוא בכל שנה ושנה אף בתוך עומק הגלות, בשני לילות אלו של שבת שירה וליל שביעי של פסח נפתחים פנימיות לבות בני ישראל ומאיר מלמעלה אותה האור הגדול של אמונה וכחה יכולים בני"ה להגביה את עצמיותם לה' מתוך אמונה ותשוקה ושירה מתוך פנימיות הלב.

אותה שירה שמתעוררים בני ישראל ומשוררים לה' בפנימיות הלב גורם נחת רוח גדולה בשמים, וכמו שכתב הרבי ר' אלימלך זי"ע (פרי ראה ד"ה א"י ראה אנכי) עה"פ 'זכר רב טובך יביעו' (תהלים קמה ז), ש'ביעו' היא מלשון 'מים תבעה אש' (ישעי' סד א), והיינו כמו כששופכים מים על האש המים מבעבעין כן היא כשרוצים לעורר השפעות רב טובך מלמעלה זה רק ע"י ה'ביעו' דהיינו ההתלהבת והאש קודש שלנו באתערותא דלתתא ע"ד אמרם ז"ל (תענית כה): שאין טיפה

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים (שמות טו, א).

ברש"י 'עלה בלבם שישיר שירה', ומדייק זאת מדלא כתיב 'אז שר משה' אלא 'ישיר'. ובחז"ל דרשו ע"ז (שמ"ר פ"ג כ"ג) 'עתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבא', ולשירה הזאת שלעתיד לבוא אנו ממתנינים ומצפים מתי כבר יבוא אותה העת שאז נוכל להוציא פנימיות לבנו בשירה הזאת.

באהבת שלום (ד"ה ה' ילחם לכם) מפרש הפסוק (נחמ"י ט ט) 'ותרא את עני אבותינו במצרים ואת זעקתם שמעת על ים סוף', שהקב"ה שמע את צעקת בני ישראל בהיות שהיו מתפללים על צרת השכינה הנקראת 'ים סוף' שהיא 'סוף לכל דרגין' (זוה"ק נג), שכן היא כלל הדבר, שכל דבר שמתפללים למען השכינה שומע הקב"ה מיד ומושיע.

והנה 'סוף לכל דרגין' יש בה משמעות אחרת ונוספת, והיא, שבאה לומר שבני ישראל היו אז בדרגה נמוכה מאד עד כדי שקיטרגו עליהם ואמרו 'הללו והללו וכו'', ועל אף שבני ישראל היו במדריגה נמוכה כזאת התגברו על עצמם וכל מגמתם בתפילתם היתה אך ורק למען השכינה הק' ההולכת עמהם. וכיון שכן עלתה תפילתם מיד ושמע הקב"ה לתפילתם.

ובכן גם זכו בני ישראל והשיגו אותה ההשגה לומר שירה כה נעלה ונשגבה 'ועלה בלבם לומר שירה'.

מכריחים עצמם אל השירה על ידי שכלם כאדם שהוא מכריח עצמו לדבר, שאם כן לא היה שירה בשמחה, אבל השירה שהיא בשמחה מתחלה מתחדש לו שמחה גדולה בלב ומזה עלה בלבו שישיר, ולפיכך דרך לדבר בענין השירה בלשון עתיד. (ועי' עוד בגבורות ה').

¹ ז"ל"ק בגור ארי' כאן, 'וי"ל מפני שהפעל של השירה היא בלב, כי כאשר יגיע השמחה בלב הצדיקים עולה בלבם השירה, ואין לך ספק כי בכל לב היו משוררים ושמחים, ולכך כתיב 'אז ישיר', שהיה עולה בלבם לומר שירה, כלומר שהגיע בלבם השמחה מן הנס ולא שהיו

יורדת מלמעלה אלא אם שני טיפות עולות מלמטה, ואנו מעוררים זאת ע"י 'צדקתך ירננו' שאנו מרננים לו בשירה וזמרה, שהן מיין נוקבין נפלאים מאד המעוררים שעשועים גדולים בין קוב"ה ונסת ישראל - שהיא השכינה הק', שורש נשמת ישראל, וגורמת בזה שכל ישראל יחדיו עולים למדריות רמות מחמת שורשם שנתעלה.

התעוררות זו בעת שירת הים היה בה חידוש גדול ביותר, שהרי בני ישראל היו אז כאמור ב'סוף כל דרגין', ומתוכה עלו לדרגה נה נעלה וזה נרמז במה שאמר הכתוב 'תהומות יכסימו' קפאו תהומות בלב ים' ואיתא בחז"ל (מובא ברש"י) שהיה המים מנערים המצריים מתהום רבה עד למעלה וחוזר חלילה, וכל זאת בא לרמז שאכן מתוך ה'תהום' שהיו בני ישראל מצויים היו הם משתוקקים למעלה במיין נוקבין, ובכח זה זכו ועלו עד למעלה למעלה 'פון די נידריגסטע ביי די העכסטע', 'ווייל די נאכט עפענט זיך אויף השגות התורה, השגות אין עבודה, השגות אין דביקות, או ס'קען זיין עלה בלבם לומר שירה'.

פתיחת הלב הזו לה זכו בני ישראל היה על ידי שפעלו אז יחוד נפלא של יסוד ומלכות (מבואר בספ"ק בהרבה רמזים), ומשום זה לקחו עמהם 'ארנו של יוסף' שהוא מידת היסוד, וכן כתיב 'הים ראה וינס' (תהלים קטו) ודרשו עליה חז"ל (וה"ק מט: ועוד) שהים ראה את ארנו של יוסף שעליו כתיב 'וינס ויצא החוצה' (בראשית לט:יב) ולכן נס. שכח העבודה במידת היסוד רב היא, 'ווייל אידן ברענען טאקע פאר'ן אייבערשטן, אבער אסאך מאל ברענט מען ווי מ'טאר נישט ברענען, אבער וינס ויצא החוצה', ווייל באמת וייל מען עס נישט', ואכן עיקר העבודה היא להתחמם ולבעור רק בהש"ת ובשירה וזמרה אליו ית' ולא לבעור בדברים אחרים, וכמו שעשה יוסף הצדיק. ובזה מתאחדים יסוד ומלכות כי ע"י שמתגברים על הנסיונות ובערים במצות ה' ממליכים הבורא ב"ה כאן למטה בעולמינו השפל שזה עיקר גילוי יחודו ומלכותו, ואז נפרץ מלב האדם שירה וזמרה לה', ומכחה נפתח פנימיות לבות בני ישראל, וכיון שנפתחים הלבבות משיגים כבר את כל ההשגות, שכן בתוך לב כל אחד מישראל מונחים כבר כל ההשגות מוכנים ועומדים, וצריכים רק לפתוח אותו ולהוציא אותם לפועל כראוי.

עבודה זו נקראת 'שמנו של חזקיה', (סנהדרין צד:) ש'שמן' הוא 'יסוד' [כמו שביארנו בט"ו בשבט העל"ט], ואמרו חז"ל ששמנו של חזקיה היה מאיר בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ובדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו תינוק ותינוקת שלא היו בקיין בהלכות טומאה וטהרה, והכוונה בזה היא שמכח אורה של מידת היסוד נפתחו הלבבות והיו יכולים בני ישראל להוציא את כל כוחותם מן הכח אל הפועל, עד כדי שאפי' כל תינוק בן ז' וח' שנים ידע כל התורה כולה.

ותכלית העבודה במידת היסוד היא שבזה מקשר מידה זו עם מידת

המלכות, וכפי שראינו בדברי חז"ל שאמרו (שם בע"א) שאילו היה חזקיה אומר שירה (אצל הנס של סנהדרין) היה נעשה הוא משיח, ומבואר בדברי האר"י ז"ל (ליקוטי הש"ס שם) דהיינו משיח בן יוסף, ולכאורה הרי חזקיה היה ממלכי בית דוד ואיך יתכן שהוא היה משיח בן יוסף, אלא הכוונה בזה היא כי בכח אותה שירה שהיה שר היו מתאחדים מידות יסוד ומלכות, והיו משיח בן יוסף ומשיח בן דוד נעשים אחד, שכן 'יסוד' הוא המאסף כידוע, אבל כדי להשלים את היחוד צריכים עמה את השירה שהיא בחי' מלכות, והיא בחינת דוד המלך, משיח בן דוד.

ואמנם כן הוא, כאשר מאספים את כל כוחות הנפש, ואומרים שירה באותה בחינה של 'עלה בלבם לומר שירה', שהיא עבודת היחוד יסוד ומלכות שעשו בני ישראל על הים, זוכים להשיג השגות גדולות מאד, וכמו שהיה שם ש'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי' (מכילתא יד), והיא מפני שנפתחו פנימיות לבם, והרי בפנימיות לבו של כל אחד מישראל מונח הכל, וכל אחד מישראל יכול לידע כל התורה כולה! כל התורה כולה כפשוטו!

והרי ידוע שאיפתשמותי' דמשה בכל דרא ודרא (עפ"י תקי"ז תיקון ס"ט), וממילא בכל אחד מישראל יש השגות משה רבינו, וכדכתיב 'אז ישיר משה ובני ישראל', 'מ'דארף נאר קענען מאסף זיין די אלע כוחות, דורך קדושת היסוד וואס דאס איז דער מאסף'. והכח מסור ביד כל אדם וכפי שאמרו חז"ל (סוטה ל:) שאפילו תינוק יונק משדי אמו כיון שראה את השכינה תינוק שמט דד מפיו ואמר 'זה קלי ואנוהו', שעל אף שהתענוג הכי גדול שיש לו לתינוק הוא כשיונק משדי אמו, אף על פי כן עזבו התינוקות את התענוג הזה, מחמת שהתענוג של השכינה היא הרבה יותר מזה והם השיגוה. ואם ראינו שתינוק יכול להשיג כך, כ"ש בן ז' וח' שנים יכול להגיע לכך, וק"ו אדם מבוגר שיכול לידע את כל התורה כולה, ורק צריכים לעזוב כל התענוגים האחרים ולבעור רק בהש"ת במידה זו של יסוד ומלכות ואז יזכו להשיג התענוג הגדול ביותר ששייך.

ואכן בכח התענוג הזה זה יכלו ישראל לעלות כל כך מתוך עומק קליפת מצרים, עד שאמרו ננסת ישראל שירה ועשו יחוד יסוד ומלכות, עד כדי כך שלא רצו ליסע משם שהיה להם כל כך הנאה מגילוי השכינה ולכן לא הלכו משם, עד שביקש משה רבינו מהשכינה שיצא לקראת המדבר ואז הלכו הם אחריו (וה"ק סו). וזאת היתה מחמת אותה אור האמונה שהאירה בהם והיו מאמינים בה' ובערים בו, שמכח זה היה מאיר גילוי אלוקי כל כך 'אז ס'נישט במציאות מעגליך אז מ'זאל נישט אויסגיין און זיך קענען אפשיידן'.

זאת היתה פעולתם של בני ישראל אז, וזהו עבודת השירה וההודאה לה' בכל עת. וכן כתיב (בראשית כט לה) 'הפעם אודה את ה' וגו' ותעמוד מלדת', שע"י שנוול יהודה שהוא בחי' משיח בן דוד,

אצלינו במק"א] שהוא נקודה הפנימי והעצמי, שבו נאצר כל הכוחות, וע"י יחוד יסוד ומלכות אפשר לגלות הכוחות הגנוזים כנ"ל.

וממילא עבודתינו היא להאמין בישועות ה' אף בתוך עומק החושך ולשיר שירה, כמו שפי' השל"ה את המדרש (שמ"ר פכ"ג ס"ה) 'תשורי מראש אמנה (שה"ש ד ח), עתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבא', שמידת צדיקים היא שמיד כשהובטחו דבר טוב אומרים תיכף שיר ושבח להשם יתברך אף שעדיין לא נתקיים.

זהו עבודתנו כל ימי הגלות, ועי"ז נזכה שיתגלה לנו שוב את משה רבינו שהוא גואל הראשון וגם גואל האחרון כנודע, וכפי שאמרו ז"ל (זוה"ק תרומה קלב). שעל ידי שאנו אומרים את השירה הזאת בכל יום נוטל הקב"ה בידו כתרו של משיח, מ'דארף פארשטיין וואס פאר א וואפן אונז האבן, מיט אונזער שירה קען מען ליכטיג מאכן די וועלט, דער אייבערשטער זאל טאקע העלפן מ'זאל שוין קענען זעהן א לעכטיגע וועלט בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן'.

צווייטע תורה

'ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם, ויבוא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל וגו' (שמות יד, ט-כ).

ידוע שעמוד הענן קיבל כל החצים ואבנים שזרקו המצריים, (עי' רש"י יד, יט, והיא מהמכילתא). ובפשטות קשה שהרי הענן הוא דבר רוחני, והחצים ואבנים הם גשמיים, ואין הענן הרוחני מעכב חצים גשמיים מלעבור בו.

אלא שכל בר דעת מבין שהוא 'נארישע קשיא', שכן אדרבה היא הנותנת, שכח הרוחני של ישראל גבר על כח החצים של מצרים. כן מציינו אצל דוד המלך שערך מלחמה נגד גלית (שמואל א-פרק יז), וגלית בא 'אנגעפאנצערט' עם כלי זין גדולים ותקיפים, ודוד בא עם חמשה אבנים בלבד, ואותם זרק על גלית והכובע הנוחשת אשר על ראשו נפתח מפניו, והאבן נכנס במצחו, והיינו מפני שה' אבנים אלו היו הה' תיבות של 'שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה' (זוה"ק ח"ג דף רמז ע"ב ברע"מ), ונגד כח רוחני זה לא יכול היה לעמוד שום כח גשמי, ובוה ניצח את גלית.

וכן היה גם אצל אברהם אבינו במלחמתו עם הארבעה מלכים (בראשית יד), שנצחוננו לא היתה באופן גשמי כלל, שכן אברהם היה זורק עפר והם נעשים חצים (ילקוט שם ועוד). וכפי שאכן מציינו שדרשו רז"ל על מאי דכתיב (בראשית יד טו) 'ויחלק עליהם לילה' מובא בספר אמרי יושר לחתנו המהר"ם א"ש, ולאחרונה נדפס ספר 'אהל דוד' עה"ת, שבו מלוקטים כל דברי הגאון רבי דוד דייטש צ"ל.

בח' הודאה ושירה, היתה עמידה להכסא, שהוא רגל הרביעי של הכסא (זוה"ק ויצא קנה), ובוה נשלמה היחוד שמתאחדים יסוד ומלכות, ומכל יחוד יסוד ומלכות נולד ונוצר לידה חדשה של אמונה, לידה חדשה של בטחון, ונפתחו השגות גדולות.

ובכן כשעמדו ישראל על הים ועשו עבודה זו של יחוד יסוד ומלכות ובערו בה' נתעוררה אז הקטרוג של 'הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז' (עפ"י ילקוט שמות רלד:), שקיטרגו המקטרגים ואמרו שבני ישראל מתחממים ובערים גם במקומות אחרים. והתירץ על זה היתה, דהנה איתא (מדרש שוחר טוב מזמור כב, הובא בילקוט שמעוני פר' בשלח רמז רמ) שכל אחד מישראל ראה את המצרי שעינה אותו בפרטיות מת על שפת הים, ואיתא בשם הגאון ר' דוד דייטש צ"ל² עה"פ (דברים יז) 'ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'', שהקב"ה נותן שכר הרשעים בעוה"ז כדי להטרידם מעוה"ב, ומקשה שהלא 'יפה שעוה אחת בעולם הבא מכל חיי העוה"ז' (אבות ד, יז), וא"כ איך יכול ליפרע מהם שכר עוה"ב בעוה"ז, ומתירץ דתענוג של נצחון שרואה האדם במפלת שונאו תענוג זה הוא מעין עוה"ב, וממילא נותן להרשעים תענוג זה של נצחון. וממילא כאן שראו ישראל במפלת המצריים היה להם זאת לתענוג גדול מאד, אבל עכ"ז בני ישראל לא פנו לזה כלל ולא שמו בוה מגמתם והנאתם אלא כל תענוגם אז היה רק בשירה לה', ובוה הראו שבאמת בפנימיות לבם אין להם שום הנאה מדברים אחרים גדולים ככל שיהיו, רק מתענוג השי"ת וגילו כבודו ית'. וגם לא הסתכלו ולא העלו על דעתם מציאות זו שהם נמצאים ב'סוף כל דרגין' וצריכים לתיקון, אלא כל מחשבתם היתה נתונה אך ורק על השכינה הק' שהיא 'סוף לכל דרגין', ועשו את כל עבודתם בלתי לה' לבדו, וזה היתה התשובה להקטרוג, והיא זו שהביאה ממילא אח"כ כל טוב וטוב.

אור האמונה הזאת שהאירה אז וכח זה שבערו בהשי"ת כל כך, גרמה לישראל שהגיעו קרוב לדרגת לעתיד לבא, עד כדי כך שאיתא שאילו אמרו 'ה' מלך לעולם ועד' בלשון הוה, במקום ה' ימלוך לעולם ועד' בלשון עתיד, היו נכנסים מיד לא"י והיה נתעורר התיקון השלם, רק ששלימות אמונה זו היא שחסרה להם כי גם הם עדיין לא הגיעו לשלימות המדריגה ולא האמינו עד כדי כך שיהיו יכולים לומר 'ה' מלך' ולהגיע לתיקון השלם ממש, אבל כוחם כאמור היתה רב ועצום מאור האמונה.

אותה הכח מתעורר בלילה הזה, ויכולים ע"י השירה לעורר נקודת משיח בן דוד כנ"ל, ואע"פ שמושיח בן דוד נקרא 'בר נפל' שאין לו חיים מעצמו, אעפ"כ עדיין יש הרי את נקודת עצם הלזו [המבואר

² גדול תלמידי מרן ה'נדוע ביהודא זי"ע.

שהיה זה בליל הקדוש של פסח, ונס זה היה בחצי הראשון של הלילה, והחצי השני של הלילה היה שמור ליציאת מצרים (ע"י רש"י שם), כי גם ביציאת מצרים היתה המלחמה שלא באופן גשמי כלל, אלא מלחמה רוחנית כמו שהיתה אצל אברהם.

כך גם מצינו במה שאמרו חז"ל (מועד קטן טו): שדוד המלך היה יכול להרוג אלף אנשים בחץ אחד, ולאחר החטא של בת שבע היה הורג רק שמונה מאות איש בכל חץ, ונתאנח על זה. ומאיך מצינו בחז"ל (מדרש תהלים סוף מוזמור סב) שהסיבה למה לא בנה דוד המלך את הבימה"ק הוא מפני ששפך דם הרבה. ובעומק הדברים י"ל כנ"ל שעל אף שמלחמותיו היה מלחמת מצוה ועל אף שלא היה אופן מלחמתו ע"ד הטבע (שחץ אחד יהרוג אלף או שמונה מאות), עכ"ז היה צריך ללחום ע"ד רוחני לגמרי כמו שהיה אצל כיבוש הארץ בימי יהושע שנפלו אבנים מן השמים (יהושע י"א) ובה לנצח את אויביו בלי שום מעשה גשמי. כי כח הרוחני היא היכולה לעמוד בכל הכחות הגשמיים שרק יהיו.

ובעומק יותר לכאור מה שעמוד הענן הרוחני קיבל החיצים והאבנים הגשמיים של המצריים, כי בעצם קיום כל מציאות ומהות גשמי הוא ג"כ כח הרוחני אשר בו, והחיצים והאבנים שזרקו המצריים היו בהם ג"כ כח רוחני המקיימם, וכמו שפשוט לכל בר דעת שאין לאבן או חץ כח מעצמו רק כפי מה שהאדם זורק אותו כן הוא בעצם קיומה אין הוא כלום בלי כח הרוחני המחיה ומהווה אותה, וממילא מבין שכשעמדה נגדה עמוד הענן אזי הכח הרוחני הגדול שלה עיכב את הכח הרוחני של החצים.

והנה 'חץ' רומז על קדושת היסוד כידוע (ע"ש יורה כהן), ובני ישראל שקדשו את עצמם אז בקדושה יתירה, ובערו רק בהש"ת כנ"ל, זכו בכח זה להתגבר על המצריים ועל ה'חצים' שלהם, וכמו שרואים בפסוקים שהגלגלים של המצריים נשרפו (שמות יד, כה, רש"י ד"ה ויסר) והיא היתה מאותה החמימות שבערו בני ישראל בהש"ת. וכן איתא בשם הרה"ק מרוזין זי"ע שהעמוד הענן נוצרה ונתהוותה מהחמימות והבל פיהם של בני ישראל, דהיינו 'פון די ווארעמקייט פון כלל ישראל, די פייער פון בני ישראל און די פנימיות פון אידישע קינדער'. עמוד הענן הזה היא שעמדה ועיכבה את החצים של מצרים ושרף את גלגליהם. וכן עיקר כל עבודתינו להתחמם ולבעור בהש"ת ואך ורק בעבודתו ולא ח"ו במקומות אחרים.

דרישע תורה [תיכף לפני השירה]

בגמרא (שבת כג) איתא שמפסוק זה של 'לא ימיש עמוד הענן יומם

ועמוד האש לילה' (גכב) למדים על נר שבת שלא יקדים ולא יאחר³. ולכאור מה מקום מצאה כאן חז"ל ללמוד ענין נר שבת מפרשת השירה.

והענין בזה היא שהנה אמרו ז"ל שנת שבת ענינה היא 'לפי שכבתה נרו של עולם תדליק נרו של עולם' (ע"פ ירושלמי שבת פ"ב ה"ו), וכן בשירה זו היה מאירים את כל העולם כולו, והיא ע"י שבוערים בהש"ת וכנ"ל. ומרומז זאת במה שמעשה זו היתה עם 'דביתהו דרב יוסף', ש'יוסף' היא מידת היסוד קדושת יוסף הצדיק, שמכח קדושה זו נתעורר הארה גדולה כל העולם.

'מדארף נישט זוכן קיין לעכט מ'דארף זיך אליין אנצינדן', וכמו שאמרו חז"ל על נתן דצוציתא (שבת נו: ותוס' שם, ועי' ברש"י סנהדרין לא: ד"ה לדיו ליה) שהיה נר דולק על ראשו, וזאת שהיה לו נסיון גדול וכבש את יצרו, כי בכח זה מאירים את העולם בזה שבוערים רק בהש"ת ובמצוותיו ובשירה וזמרה אליו ית'.

'ס'איז א נאכט וואס ס'עפענט זיך אויף או מ'זאל קענען ברענען נאר ווי מ'דארף ברענען, און ציען ארויף צום אייבערשטן מיט אן 'אז ישיר', און נישט ציען צו נארישקייטן, נאר ציען ארויף'.

של"ס

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים (שמות טו, א).

ברש"י 'עלה בלבבו שישיר שירה', ודורשים חז"ל (שמ"ר פר' כ"ג) מדלא כתיב 'שר' אלא 'ישיר' ש'עתידין ישראל לומר שירה לעתיד לבא'.

פרשה זו אע"פ שלא נראה שמדברים על ענינים הנוגעים לנו ולגלותינו וגאולתינו, אבל הדבר אינו כן אלא השירה הזו היא שירה הנוגעת בכל הדורות כולם ואף גם לעתיד לבא.

מה שלמדים מכל הפרשה כולה היא ענין כללי ויסוד גדול, והיא, שאפשר ויכולים לעלות מהמדריגה התחתונה ביותר ולהגיע עד למעלה למעלה מרגע לרגע, שכן בני ישראל היו לפני כן במצב שהיו יכולים ליפול למקום שלא יהיה להם כבר עוד תיקון, ואף על פי כן יצאו משם והתעלו מן הקצה אל הקצה עד למדריגת 'זה קלי ואנהו'.

וכן היא בכל עת וזמן, ואף בעת גלותינו שיכולים להתרומם ולהתעלות עד אין סוף, דהנה כתב ה'תולדות' בספרו 'כתונת פסים'

סברה לאקדומה אמר לה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר.

³ ז"ל הגמרא: דביתהו דרב יוסף הות מאחרה ומדלקת לה, אמר לה רב יוסף תניא לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה, מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן,

(פר' בהר ד"ה עוד י"ל ונבאר) בשם הבעש"ט לבאר מאמרם ז"ל (כתובות טו):
'כיצד מרקדים לפני הכלה ב"ש אומרים כלה כמות שהיא וב"ה
אומרים כלה נאה וחסודה', ד'כלה' היינו השכינה כנסת ישראל
כידוע, והיא מתגוללת עמנו בגלות כמ"ש (ויקרא טו ז) 'השכן אתם
בתוך טמאתם', וב"ש סברי דבגלות סגי 'כלה כמות שהיא', וב"ה
סברי דגם בגלות צריכים לקשט את הכלה שתהיה 'כלה נאה
וחסודה', (ויבאר להלן דלא פליגי).

ודרך העבודה להגיע למצב זה שיוכל להתעלות ולהתרומם אף
מהמדריגה הנמוכה היא כפי שהאריכו הבעש"ט הק' ותלמידיו
בענין מה שכתוב (קהלת טו ז) 'כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה',
שצריך האדם לידע כמה הוא 'כחך' ולהעריך לנכון את כל הכחות
הגדולות שנמצאים אצלו, ולהוציאם מכה אל הפועל.

והאופן שיוכל האדם לפעול זאת היא בהיות שלכל אחד יש זמנים
של חיוני וקירבת אלוקים שהאדם מתחזק את עצמו בה', כגון בבוא
ה'הייליגע טעג' שאז כל אדם מרגיש בבחירות ש"יש ה' בקרבינו'
ואומר להשי"ת 'העלה מידך', ומרגיש קירבת אלוקים, בזמנים הללו
צריכים לעשות הרחבת גבולי הקדושה ולהרחיבה ולהמשיכה לכל
העתים והזמנים.

כענין הזה כתב ה'שפת אמת' (ברעואן, ד"ה מה תצעק אלי), בביאור דברי
הרבי ר' אלימלך ז"ע (פר' ראה ד"ה א"י ראה אנכי, הנוכרים בה'תורה' של ליל
שב"ק) עה"פ 'זכר רב טובך יביעו' (תהלים קמה ז), שעל ידי שמספרים
בטובות ובנפלאות שעשה השי"ת על ידי זה נמשך וניתוסף נפלאות
וטובות יותר גדולים ע"ד מעין הנובע דהמקור הוא רק חור קטן
וקצר וכששואבים ממנו בתדירות מתרחב ונמשך ונובע יותר בכל
פעם, וזה פי' 'זכר רב טובך' על ידי שזוכרים רב טוב שכבר עשה
השי"ת עמנו על ידי זה 'ביעו' מרחיבים בכל פעם יותר את מעינות
הישועה לנבוע בהמשכה ורבייה עלינו, עיי"ש. וכן אנחנו אם אנו
רוצים להרחיב מעינות הישועה להיותנו כלים להשפע הבא
מלמעלה צריכים אנו להשתמש עם אותם הזמנים שאנו עומדים
במדריגה גדולה וממחישים את הקירבת אלוקים להרחיב את
כוחותינו ולמשוך מעומק פנימיותנו אמונתנו אמונת אומן בכוראינו
ובגודל כוחותינו שישאר עמנו לכל הזמנים והעתים.

הכרה זו של האדם בכחותיו ולדעת את הכח הטמון בו לנצלם
ולהרחיבם גילה משה רבינו לבני ישראל כאשר בא אליהם במצרים
ואמר להם שהקב"ה רוצה בהם, וחפץ ללמד להם את התורה הק',
שכן בני ישראל היו במצב שלא היה להם אפס קצהו של השגה בו
ורק ידעו איך ללבוש לבנים ושאר עבודה בשדה, והתחילו לחשוב
שילכו ל'חדר' ללמוד אלף בית... ולאחר כמה שנים יוכלו להתחיל
ללמוד קצת וכן הלאה, אולם הקב"ה שלח את משה לומר להם
שתיכף ומיד רוצה ללמוד עמהם 'שווערע גמרא תוספות' עם כל

הביאורים וחיידושים, נסתר ונגלה, וכל השגות התורה שאכן פתח
להם אז במתן תורה, כי באמת כל הכחות היו כבר טמונים בהם ורק
היו צריכים להסיר את ערלת הלב, ושמחה יתעורר בלבבם בחינה זו
של 'עלה בלבם לומר שירה', וכל ההשגות הנפלאות של התורה וכדו'
יתגלו ממילא.

ואכן כך היה במעמד קריעת ים סוף שנתעלו ישראל אז למדריגה
גדולה מאד, וכן בקבלת התורה שנקרא שבת הבעל"ט, שזכו בני'
לבחינת 'נפשי יצאה בדברו' (שה"ש הו), והשיגו אז ישראל כל התורה
כולה, וכמו שכותב על זה המגיד הק' מקאזניץ ז"ע (לשבעות) עה"פ
'ויוצא משה את העם וגו' (שמות יט ז), שהקב"ה ירד על הר סיני
וצימצם כבודו ית' לשכון כאן למטה, בכדי שיוכל מחשבתו ית'
שהיא התורה ליכנס בתוך מוח האדם. ומאידך משה רבינו רצה שלא
יתצמצם השי"ת כל כך, ופעל להעלות את ישראל למדריגה גבוהה
יותר ויקבלו את התורה באופן שאינו מצמצום כל כך, וזהו 'ויוצא
משה את העם לקראת האלקים', שהעלה אותם לקראת השי"ת.

וכך היא אמרתו בקודש של 'המלאך' ז"ע [הרה"ק רבי אברהם בן המגיד
הגדול ז"ע] ע"פ מאמרם ז"ל (יבמות טג). 'נחות דרגא ונסיב איתתא',
שהרי [הגם שהנישואין האמיתיים בין קוב"ה לכנסת ישראל לא יהיה רק לעתיד
לבא, ועכשיו היא רק בחי' אירוסין, אבל גם בשעת] מתן תורה היה הנישואין
בין קוב"ה לכנסת ישראל, והקב"ה 'ירד' הרבה ממדריגתו
להתצמצם אל הכלה כדי לישא אותנו. ומביאו ה'באר משה'
בפרשתנו עה"פ 'נחית בחסדך עם זו גאלת וגו'', ש'נחית' היא ג"כ
מלשון 'נחות דרגא', והיינו שהקב"ה ירד וצמצם את עצמו בחסדו
הגדול לבא לגאול אותנו, ולקרב אותנו אצלו ליתן לנו את תורתו
הקדושה. וכשאמרו בני ישראל 'רצונו לראות את מלכינו' (עי' רש"י
שמות יט ט ד"ה את דברי העם), אכן המשיכו את השי"ת שיבא וירד להם
לדבר עמהם פנים בפנים ו'נפשי יצאה בדברו'.

ובשביל לספר לבני ישראל את גודל הכוחות שבאפשרותם לגלות
בעצמם, שלח השי"ת את משה רבינו דוקא שהוא היה 'קאלעכדיגע
יתום' ונתגדל בבית פרעה בלי אביו ואמו, ויותר משישים שנה
התגלגל במקומות שאין ידוע בדיוק היכן ומה עשה שם, ובנוסף לזה
ידוע גם מה דאיתא בכמה מקומות שמשה רבינו לא היה לו המידות
הכי טובות, אף שאנו אומרים 'עפרא לפומי' אולם כן איתא
בספד"ק שמשה רבינו נולד במידות גרועות אלא שעבד
על עצמו עד שהגיע להיות 'משה רבינו', כי על אף שכתוב כשנולד
'ותרא אותו כי טוב הוא' (שמות ב ב), ודרשו רז"ל שנתמלא כל הבית
כולו אורה (רש"י שם בשם סוטה יב), אולם עדיין לא היה מוכרח שאכן
יתקן את מעשיו ושיגיע למה שיוכל להגיע ולמה שאכן הגיע. כי הגם
שכל הכוחות היו טמונים בו עדיין היו צריך לגלותו. וזה משה האיש
אף שעבר את כל הקשיים האלו, לא התפעל מכך ולא אמר שאינו
יכול, אלא התגבר וקיים את 'כל אשר בכחך' והשתמש עם כל

הכחות שהיו לו, ובזה אכן הגיע למה שהגיע לגלות את אותם הכחות הטמונים בו.

ועתה לימד זאת והראה לכלל ישראל שכל אחד יכול להגיע ולהשיג גדולות ונפלאות בתורה, שכן השי"ת מוכן ומזומן ללמד את תורתו לכל אחד ואחד מישראל באהבה רבה כחתן לקראת כלה, וכדברי האוה"ח הק' הגלהבים (יט, א-ב) על מתן תורה⁴, שהוא כחתן לקראת כלה, כי 'כאטש אפי' די שידוך שטימט נישט' אף על פי כן הקב"ה יורד' ומצמצם את אורו אלינו.

והנה עבודת השוכבי"ם כידוע היא תיקון על ענין 'לבטלה', ובפשוטו היינו בענין קדושת היסוד שלא יהיה ח"ו לבטלה, אבל באמת אין עיקר הענין לתקן פגם זה, שלזה היינו צריכים לעשות 'יום כיפור' ולעשות 'מצב' גדול לתקן, אלא עיקר הפגם הוא כשכוחות המוח הולכים לבטלה. והיינו שהאדם אומר ומשער שיכול ללמוד כך וכך, ולהתפלל בכונה קצת כך וכך וכו'... אבל באמת אינו כן כי הוא מסוגל להרבה יותר שכן נשמת האדם הוא חלק אלוק מומעל, ובכחו להתעלות עוד הרבה יותר, ללמוד בהשגה גבוהה הרבה יותר וכו', ולילך ממדריגה למדריגה בכל פעם, 'און אז די מענטש קען נישט יעדע וואך לאכן פון וואס ער האט געטון לעצטע וואך, זענען זיינע כוחות געגאנגען לבטלה'.

מדרגה ועבודה זה של ניצול כל הכוחות הפנימיים לה' אפשר להשיג אך ורק כאשר האדם הוא בבחינת 'אין'. כן למדנו בסוף הפרשה (י:ד) דכתיב 'היש'ה בקרבנו אם אין' וסמוך לו 'ויבא עמלק', וענינו הוא שצריך לסדר את ענין היש' וה'אין' באופן הראוי, והכוונה בזה שאם האדם הוא בבחינת 'אין' אז הקב"ה היא בבחינת 'יש', אבל אם האדם הוא בכחי' 'יש' אז הקב"ה היא לו בבחינת 'אין', כלומר שהקב"ה לא יהא בעזרו [כך היא היסוד לענינינו אע"פ שאין זה בדיוק פי' בחי' 'אין' בשאר מקומות, ויבואר בהמשך].

כי אמנם, אף שהקב"ה מוכן ומזומן ליתן השגת התורה, השגות בעבודה, השגות במצות לכל אדם, אבל כשהאדם עושה עצמו

⁴ משום אל תמנע טוב מן הראוי כמה מלשונותיו הבורחים בתו"ד:

'זה יגיד עצם חשק נתינת התורה לישראל, כי לגודל חשקו ברוך הוא בהם לא רצה להביאם ולהתעכב זמן ארוך בלא חתונה בבית חתנות, ולזה היה ממעיט הימים בריחוק מקום, ותקח לך שיעורן של דברים מחשוק וחשוקתו כי לא יצטער בעבבתו מבוא אליה כל זמן שלא הגיעו עת דודים ועדיין לא עלתה כלה לחופתה אשר לא כן בעת כלה בחופתה לא יעצור כח לעכב ביאתו אליה'.

'אהבה מקלקלת השורה להקדים המאוחר, שלהיות כי הוא זה יום

לייש' ועושה חשבונות איך לקבלם כפי שכלו, אז אינו יכול להשתמש בכוחות אלו כראוי, שכן כל זמן שהאדם הוא גשמי, השגתו תלוי בהכלי קבלה שלו, לאחד יש כמוות קטן שאפשר להשיג ולקבל, ולאחד קצת יותר אבל בכל אופן זה מוגבל. אבל אם האדם הוא 'אין', אז הקב"ה הוא בבחינת 'יש' בתוכו ועמו באים אליו כל ההשגות.

גם בני ישראל כשקיבלו אותן האורות בעת קבלת התורה היו צריכים להתעלות גם הם בעבודה רבה אל ה' כפי כוחותם. שכן צריך האדם להבין שכדי שה' שידוך' יעלה יפה, הוא צריך לעשות כל מה שביכלתו מצדו. ויש בני אדם שכששומעים שהקב"ה בא לכל אדם ללמוד עמהם את תורתו, הם אומרים 'אה! הקב"ה בא, א"כ אני אשב על 'כסא מלכותי' בְּקֶסֶפָה, והוא יבא, ונלמוד קצת ונתפלל קצת...!', והקב"ה אכן בא גם לאדם כזה, אבל במדריגה קטנה ופחותה ממה שאכן היה יכול להשיג, וממילא היא בבחינת של 'לבטלה'! שהקב"ה משפיע לו השפעות נפלאות והוא בחושבו את עצמו לייש' לא הבין את עצמו להיות כלי ראוי לקבלת השפע וממילא היא הולכת לבטלה. כי זה הכלל שאם האדם עשה את עצמו ייש' ועושה חשבונות לעצמו, הרי שבכך נעשה הקב"ה הוא 'אין' אצלו, ואף שהשי"ת יורד אף לאדם שהיא בעיני עצמו בבחינת 'יש' 'אבער וואס פאר א פנים האט עס'.

וזה הטעם מה שמוצאים בכל פסוקי השירה שהפסוקים מדברים הרבה אודות פרעה, ולכאורה הוא דבר תמוה שכן יש רק כמה פסוקים בודדים כמו 'זה קלי ואנוהו' ו'מי כמוך באלים ה'' שמדברים בדברי שבח וגדולת תקפו של הבורא ית' וכדו', ושאר השירה מדבר אודות פרעה והמצריים. והענין בזה היא ומה שצריכים ללמוד מכך הוא, שהקב"ה ירד מרום המעלות של 'אין סוף' ללחום עם פרעה. ומזה יסיק האדם שאם השי"ת מוכן לירד ללחום עם פרעה, כ"ש שמוכן להאיר בתוככי ליבו של כל אחד מישראל את כל ההשגות, שהרי 'א' פרעה זענען מיר כאטש נישט', ורק צריכים לעבוד שלא נהיה 'קשה עורף', שזהו כל ענין 'פרעה' כידוע⁵, ולא נקשה את

המקווה לבורא לתורה לעולם לעליונים ולתחתונים ומיום הבריאה והם יושבים ומצפים מתי יבואו בני ישראל מדבר סיני, לזה כשהגיעו שמה לא עצרו כח לספר סדר הדבר ותכף קדמה ההודעה באומרו ביום הזה באו וגו' הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ כי זה הוא תכלית הבריאה ותקותה'. ועיין שם עוד באריכות דבריו הנפלאים

⁵ עיין פרי עץ חיים שער חג המצות (א, ח), וע"ע ב'שער הפסוקים' פר' וישב.

ערפינו ולעשות עצמינו כ'יש' בחשבונות גשמיים, רק נעשה עצמינו כ'אין' ולהניח את אור ה' להאיר בתוכינו.

וכאשר נשכיל להבין זאת נוכל לפעול 'או די שידוך זאל שטימען', ושהרוחניות והגשמייות לא יהיו סתירה כלל, שכן הם רק סתירה כשעושים חשבונות לעצמינו, אבל אם משים עצמו בכחינת 'אין' פועל ש'כלה כמות שהיא' ו'כלה נאה וחסודה' לא יהיה מחלוקת כלל, שהרי כנסת ישראל כלה קריאה בניעמה, וכנסת ישראל כמות שהיא היא כלה נאה וחסודה, ורק צריכים להוציא כוחות אלו אל הפועל שלא ילכו לבטלה.

זוהי עבודת השובבי"ם וענין זה צריך לתקן בימים אלו שישארו לנצח, שכן שובבי"ם אינו 'פראגראם' של ו' או ח' שבועות ואח"כ אומרים 'איבער א יאר אין פריידן', שהרי 'חתונה' היא דבר המשך ובאה רק באם החתן רוצה בהכלה והכלה את החתן, שהרי כל אחד יודע שאם אין החתן או הכלה רוצים בהמשך הקשר שבזמן החתונה כי אם לו' שבועות יכתבו תיכף 'צוועלף שורות'. וכמו כן כאן אם העבודה של שובבי"ם נגמר אחר ו' או ח' שבועות, וכעבור אלו הימים יתן מנוח לנפשו שכן שוב אין צריכים עוד לקום לומר תהילים וכו', אז לא התחיל בעבודה כלל עוד בהיותו עומד בימי השובבי"ם! 'דו קענסט אנפאנגען נאכאמאל פון אנפאנג! ס'איז אלעס געווען 'לבטלה'!

וזאת צריך לדעת שכשכוחות המוח הולכים לבטלה היא עיקר הפגם, ה'לבטלה' האחר אינו עיקר החטא [שעלי יש לדון איזה תשובה מהני], 'נישט פארדעם איז שכינה בתוכינו צו זיין פארנומען יא חטא נישט חטא! די עיקר איז או די מה און די כחות פונעם מענטש זאל נישט זיין לבטלה'.

'מ'קען לעבן א גאנצע לעבן און ס'איז אלעס איין גרויסע 'ברכה לבטלה!' מ'לערנט אביסל, מ'דאווענט אביסל, און מ'האט אפי' אינזין פירוש המלות, און ס'איז אלעס א 'ברכה לבטלה'! און ער זאגט נאך 'ה' שפתי תפתח⁶ און ס'נאך א גרעסערע לבטלה!, ח"ו ח"ו, אודאי דארף מען אינזין האבן פירוש המלות, אודאי אודאי, אבער אז ס'איז נישט בדחילו ורחימו, און מ'פארשטייט נישט וואס מ'קען אלץ אויפטון איז אלעס איין גרויסע 'לבטלה'!

זה הטעם שהקדים השי"ת למושה לפני יציאת מצרים ומתן תורה ללמוד עם ישראל את פרשת 'החודש הזה לכם', והיא בשביל לגלות להם שכח החידוש הוא בידם [כמבואר אצלנו בפרשת בא], ומושה אמר להם לישראל, אם אינכם מבינים שאתם יכולים לעמוד בעוד חמישים יום ולהשיג את כל התורה כולה, אז כל מה שעבדתם במצרים היה לבטלה! למעשה לא היה לבטלה שהרי העבודה זיכוך את גופם, 'אבער יעצט דארף מען אנהייבן ארבעטן מיט די מוח'.

עבודה זו צריך שיעשה לה קיום עולמי, כי אם האדם אינו חי עם השי"ת בקשר של קיימא, ואינו מאמין שיש לו את כל הכחות ואינו מנצלם בכל עת ובכל יכלתו, ורק קורא להשי"ת כשצריך לו כ'הצלה' ו'פייער דיפארטמענט', ועבודת ה' שלו היא כמו שהיא על 'רעספערעטער', אז הקב"ה אומר (שמות כג ט) 'הנה אנכי שולח מלאך... גם לך אשפיע 'אבער ס'האט נישט מיט מיד', ואין לך קשר עמי כחתן וכלה. גם פרעה אמר 'ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים', אבל לא עשה מחמת זה כלום, 'גארנישט האט זיך נישט געטוישט'. ואכן יש אנשים שאומרים 'כ'וועל טון'... בעצם אני רוצה ואני יכול, ואם ירצה ה'... אבל למעשה הזמן הולך ולא נשתנה אצלם כלום, ואין הדבר נכון וטוב.

יסוד זה של ההתקרבות והחיבור עושה האדם עם קונו בכל עת אף במשך ימי הגלות שאין לנו ביהמ"ק כמבואר בחז"ל בפרשת חיי שרה (וזה"ק דף קכט) ש'ועשו לי מקדש' (שמות כה ח) קאי על התפילין, שתפילין היא לשון חיבור כידוע כמ"ש (בראשית לה) 'נפתולי אלקים נפתלתי', וגם הציצית היא קירבה יתירה בין קוב"ה לכנס"י, וכמ"ש (שמות יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', נשרי"ם גי' ציצי"ת, וזאת אנו למדים ומתוועדים מדי יום כאשר אומרים את השירה ומסיימים 'והיה הוי"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד', שזהו התכלית בכל עבודתנו, שיהיה גילוי מלכותו ית' כאן למטה, וכמו שידוע הגימטריא שעשי"ה גי' שכינ"ה.

די אייבערשטער זאל העלפן מ'זאל האבן די סיעתא דשמיא צו קענען טאקע מאכן די 'כלה נאה וחסידה', און ס'זאל שוין זיין די אמת'דיגע נישואין, און מ'זאל שוין טאקע האבן א מקום המקדש בבגצב"א.

⁶ עי' זרע קודש ריש פרשת ויגש, ומה שהארכנו בענין זה בפרשת ויגש

שב"ק פרשת יתרו - תשפ"ג

[מפאת מחלתו וחולשתו של רבינו שליט"א בשנה שעברה קיצר בשבועות האלו באמירת דברי תורה, ובשבוע זו לא אמר כלל דברי תורה ליל שב"ק]

של"ס

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים, עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם' (שמות יח, י).

ברש"י (ד"ה מכל האלהים) כתב 'מלמד שהיה מכיר בכל עבודת כוכבים שבעולם שלא הניח עבודת כוכבים שלא עבדה'.

צריך להבין לאיזה צורך הזכירה התורה"ק בואו של יתרו למדבר כאן קודם מתן תורה, [לא מביעיא לפי השיטה שיתרו בא רק לאחר מתן תורה שבוודאי הענין צריך ביאור למה הקדימה אותה תורה קודם פרשת מתן תורה, אלא אף לפי המאן דאמר שיתרו קודם מתן תורה בא, גם לזה יש חשבון מדוייק מלמעלה אמאי אכן סיבב כך ה' שיהיה כן דייקא קודם מתן תורה].

בהמשך כתוב הפרשה של מעמד הר סיני שהקב"ה נתגלה לבניו אהוביו ליתן להם כלי חמדתו תורתו הקדושה, ושם התחיל הקדוש ברוך ואמר 'אנכי הוי"ה אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' (שם, ב). וידוע קושיית הראשונים⁷ מדוע לא התחיל ואמר "אשר בראתי שמים וארץ".

והענין היא, שמתן תורה לא היה 'מעמד כוללת' של נתינת התורה והקמת ברית בין הקב"ה ועם ישראל, רק היתה מעמד של הקמת ברית פרטי בין הקב"ה ובין כל אחד ואחד מישראל. וכל המעמד של מתן תורה לא לקח זמן רב, כי כל מהותה היתה רק רגע אחד של התקשרות פרטית [שכל העשרת הדברות וכל התורה כולה היה כלול בתיבת אנכי, כמו"ש בזה"ק דף פה: 'תאנא בשעתא דאתמר, אנכי כל אינון פקודי אורייתא דמתאחדן במלכא קדישא עלאה בסטרא דא כלהו הוו כלילין בהאי מלה, כמה דתנינן כל פקודי אורייתא מתאחדן בגופא דמלכא'].⁷

באותו זמן של מתן תורה פתח הקב"ה את כל הז' רקיעים וראה כל יחיד מבני ישראל את כל מה שנעשה והבין את הכל, וכל אחד מבני ישראל הבין אז את סיבת כל הצרות שעברו, והיא היתה במטרה וביעוד שכל אחד יתקשר עם הבורא כל אחד ואחד לפי תכונתו והשגתו, והיא נעשה ע"י שהקב"ה צמצם את עצמו לירד עד למטה אצלינו, בכדי להתקשר עם כל אחד מאתנו.

זהו הענין שלא התחיל השי"ת עם בריאת שמים וארץ, מפני שבריאת העולם הוא דבר כללי לכל הבריאה כולה ולא לכל אחד בפרטות, ועיקר התכלית של מתן תורה היתה לקשר קשר פרטי בין הקב"ה לכל אחד ואחד מישראל שהוציא אותו מארץ מצרים, שהשי"ת מתפאר בו שהוא אלקיך [בלשון יחיד].

ובכדי שיהיה לברית זה קיום לזמן רב צריך הבן ישראל לידע ולהבין כי כיון שזכה ויש לו התחברות עם הבורא והוא אחיד עמו, שוב אל לו לבקש ולחפש גם דברים אחרים, כי הכל נכלל בחיבורו עם הבורא, ובכל ענין שרוצה ושמגיע לו אין לו כי אם לחזק את הקשר עם הבורא. "אנכי ה' אלקיך" מיינט איך בין אלעמאל מיט דיך, אבער 'לא יהיה לך' זיך נישט, קריך נישט, אלעם איז דא, דו דארפסט נאר גלייבן".

אלא שידע הקב"ה את עמו, עם בני ישראל שמהותם הוא 'אז זיי זיצן נישט איין' והם תמיד מחפשים ולא ינוחו ולא ישקוטו, כי אולי יש עוד מהלך אחר למצוא את האמת, לכן שלח להם הקב"ה את יתרו כהקדמה למתן תורה, שהוא בא ואמר להם כבר היית בכל העולם, כבר חיפשתי אחר הכל, והאמת נמצא רק כאן, "איך קום פון דארט, און איך בין דא".

זה מה שאמר להם יתרו, והסביר להם שלא יעלה על דעתם שזה היתה סתם מעמד ושאחריה איש כל הישר בעיניו יעשה לחפש דרכים אחרים ונוספים, אלא מעמד זה היתה התקשרות פנימית ואמיתית בין השי"ת לבין האיש הישראלי מעתה ועד עולם, ועל כל אחד להאמין אך ורק בו ואין טעם לחפש אחר דרכים אחרים ולבטלה יהיה הזמן שיחפש כי לא ימצא, שכן אני כבר חפשתי אחר הכל, ולא מצאתי דרך אמיתי אלא זה.

כמו שידוע מאמר הבעש"ט (מבואר בספר התניא בשער הייחוד והאמונה, ועוד) עה"פ 'לעולם ה' דברך נצב בשמים' (תהלים קיט פט), שדבר ה' שאמר 'יהי רקיע' (בראשית א ו), היא ניצבת ועומדת לעולם ועליה מתקיים השמים בכל רגע ורגע, וכן היא בכל דיבור ודיבור של השי"ת שהיא נצחית, קיימת ועומדת לעולם, וכשאמר השי"ת "אנכי הוי"ה אלקיך", דיבור זה קיימת לעולם ובכל אחד ואחד מישראל,

⁷ עיין באבן עזרא בשם ריה"ל, וע"ע ברמב"ן שבתו"ד מתרץ שאלה .יז

וההתקשרות הזו שהיתה או לא נפסק מעולם.

אמנם למעשה מפאת גודל הגילוי שהיה אז, היה צריך להיות גם ההיפך באותה מדריגה כי 'את זה לעומת זה עשה האלקים' (קהלת ז, יד), ואכן כך היה, שלאחר מ' יום כבר רקדו אצל העגל ואמרו 'אלה אלהיך ישראל' (שמות לב ד) שכך הוא דרכם של יהודים וטיבעם שאינם שוקטים אלא תמיד מחפשים ומבקשים. ומדרכי הבורא ב"ה שבכל עת שיש השפעה גדולה של קדושה והצינור של תורה פתוח והמבקשים באים לשתות ולקבל השפעות אז יש לעומתה גם נסיונות של הצד האחר המציג כאילו גם הוא 'מוכר' משהו על אף שאין להם כלום והם ריק מכל ענין משמעותי כלל.

וזאת היא לנו ללימוד גדול, שאם רואים אנו שיש לנו נסיונות קשות

כ"כ, הרי זאת היא הוכחה ומוכרח הדבר שגם צינור ההשפעה פתוחה עכשיו. וזהו באמת סיבת ריבוי התורה שיש בזמנינו, כיון שהצינורות פתוחים.

אנו כבר עומדים בהרגעים האחרונים, שאור הגאולה כבר ממשמש ובא, והצדיקים כבר ממשיכים אור מהזמן ההוא, אבל רק מי שטרח בערב שבת, בתורת ה', ובאמונת ה', הוא יאכל בשבת.

'אין 'אנכי' ליגט אלעס, תורה, עבודה, רפואות, ישועות, וכו', ואע"פ שיש לאדם איזה צער, ואינו מבין את הנהגת ה', ונוגע לו עד דכדוכו של נפש, ידע ויאמין שגם זה הוא חלק מהקשר הנפשי שיש להשי"ת עמו, 'מ'דארף דורך טון די סוגיא פון 'אנכי' - די סוגיא פון אמונה', שיש הרבה אופנים להביע את הקשר נפשי הזה.

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail יש לפנות להמערכת ע"ד toraskosov@gmail.com